

γαλμα. Τί κρέμα, νά κοιμάται μέσα στην ἀπελκήνη και τήν σκληρή τήν πέτρα!

Τώρα μέ λύσσα τὸ σφυρί χτυπᾷ κατὰ τήν φυλακὴν του, καὶ τὰ κομμάτια πέτουντ' ἀπ' τήν πέτρα: τί μέ μέλει;

Ἐγὼ θέλω νά τὸ τελειώσω· γιατί μου ἦρθε μιὰ σκιά· τὸ πῶς ἦνυχο κι' ἀνάλαρο σ' ἐμέ μιὰ μέρα ἦρθε!

Τοῦ ὑπερανθρώπου ἡ ὁμορφιά σάν μιὰ σκιά μοῦ ἦρθε! "Ἀχ, ἀδερφοί μου! Τί μέ μέλει γιὰ τοὺς Θεούς!

Τάδε λέγει Ζαχαρούστρας.

Στὰ εὐτυχιώμενα νηοστά.

Τὰ σύκα πέφτουν ἀπ' τὸ δέντρο, εἶνε καλὰ καὶ ὠριμα, καὶ τὴν στιγμήν ποῦ πέφτουν ἐσχιζέται ἡ κόκκινή τους φλούδα. Εἶμαι ἀγριοδὸρι γιὰ ὠριμα σύκα.

"Ἔτσι, σάν σύκα πέφτουνε, φίλοι μου, σὲ σὰς τὰ λόγια μου, ρουφᾶτε τὸν χυμὸ τους καὶ τήν γλυκεῖά τὴν σάρκα τους! Φθινόπωρο εἶνε γύρω μας ὁ οὐρανὸς κι' ἀπομεσημέρο.

Κυτάξετε τί πληρομένη εἶνε γύρω μας! Εἶνε ὁμορπα νῆνε κανεὶς στὴν ἀφθονία κι' ἀπ' ἐκεῖ νά ρίχνῃ ξῶν τὸ βλέμμα του σὲ μακρινὰ πελάγη.

Ἐνα καιρὸ ἔλεγαν Θεοί, σάν κύταλαν σὲ μακρινὰ πελάγη, μὰ τώρα ἐγὼ σὰς ἐμαθα νά λέτε: Ἐπερανθρώπου.

Θεὸς εἶνε μιὰ εἰκασία, μὰ θέλω ἡ εἰκασία σας νά μὴ πηγαίνῃ πῶς μακρινὰ ἀπ' τὴν δημιουργικὴ σας θέληση.

Μπορεῖτε σεις νά πλάσετε ἕνα Θεόν; Λοιπὸν μὴ μοῦ μιλάτε γιὰ ὅλους τοὺς Θεούς. Πολλὰ καλὰ ἔρωσ μπορεῖτε, νά πλάσετε ἕνα ὑπερανθρώπου.

Οἱ ἴδιοι σεῖς ἴσως ὄχι, ἀδελφοί μου! Μπορεῖτε ὅμως νά μεταπλάσετε τὸν ἐαυτὸν σας σὲ γονιούς καὶ προγεννητήρους τοῦ ὑπερανθρώπου; Καὶ αὐτὸ εἶνε ἡ καλλίτερή σας δημιουργία.

Μιὰ εἰσαΐα εἶνε ὁ Θεός: μὰ θέλω ἡ εἰσαΐα σας μέσα στοῦ νὰ τὰ σύνορα νῆνε περιωρισμένη.

Μπορεῖτε σεις νά σκεφθῆτε ἕνα Θεόν;—Μὰ αὐτὸ νά σημαίνῃ γιὰ τὴν θέληση στὴν ἀλήθεια, ὅλα νά μεταμορφωθῶν σὲ ὅτι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά σκεφθῇ νά ἀισθάνεται, νά βλέπῃ! Αὐτὲς τῆς ἴδιας σας ἀίστησης πρέπει ἐπὶ τέλους νά σκεφθῆτε!

Κ' ἐκεῖνο πὺς ὠνομάσατε κόρη, ἔπρεπε πρώτῃ ἀπὸ σὰς νά δημιουργηθῇ: τὸ Λυγικὸν σας, ἡ Βιζόνια σας, ἡ Μέλησή σας, ἡ Ἀγάπη σας, αὐτὰ νά εἶνε ὁ κόσμος σας! Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια, γιὰ τὴν εὐτυχία σας, σεις ποῦ ζητᾶτε γνώση!

Καὶ πῶς; θὰ ὑποφέρνατε τὴν Ζωὴν χωρὶς αὐτὴ τὴν ἐλπίδα, σεις ποῦ ζητᾶτε γνώση; Μήτε στὸ ἀκατανόητο πρέπει νά καρφώνεσθε, μήτε στὴς ἀνοησίες.

Μὰ θέλω ὅλη μου νά σὰς ἀνοιξῶ τὴν καρδιά, φίλοι μου, ἐννὺν ὑπάρχονε Θεοί, πῶς θὰ νά τὸ ὑπέφερα κι' ἐγὼ νά μὴν εἶμ' ἕνας! Λοιπὸν δὲν ὑπάρχον Θεοί.

Καλὰ ἔσυρα ἐγὼ τὸ συμπεράσμα: μὰ τώρα αὐτὸ σέρνει ἑμένα.

Μιὰ εἰκασία εἶν' ὁ Θεός, μὰ ποῖς μπορεῖ νά πῇ ὅλα τὰ βίβαντα αὐτῆς τῆς εἰκασίας, χωρὶς νά βρῇ τὸν θάνατον; Πρέπει κανεὶς νά πάρῃ τὴν Πίστη ἀπὸ τὸν δημιουργὸν κι' ἀπ' τὸν ἀετὸ τοῦ πέταγμά του σ' ἀπειρο;

Μιὰ σκέψη εἶνε ὁ Θεός, ποῦ κάθε ἴστω τὸ λιγὰ καὶ κάθε ὀρθὸ τὸ γέρνει. Πῶς: Ὁ χρόνος θάχε περάσει καὶ κάθε φθαρτὸ μόνον εἶνε φέμα;

Αὐτὰ νά σκέπτεται κανεὶς εἶνε μιὰ παραζάλη καὶ μιὰ σκουτέρι· σὰς κόκκαλα ἀνθρώπου, καὶ στὸ

στομάχι ξερὰτὸ: ἀληθινὰ σκοτοδίνῃν ὀνομάζω, τέτοιες εἰκασίες.

Κακὸ καὶ ἀπάνθρωπο ὀνομάζω τὴν διδασκαλίαν γιὰ ἕνα Ὀν μόνιμο, αἰώνιο, ἀκίνητο καὶ ἀφθαρτο.

Κάθε ἀφθαρτο—εἶνε μόνον ἕνα σύμβολο! Καὶ οἱ ποιηταὶ ψεύδονται πάρα πολὺ.

Μὰ τὰ καλλίτερα σύμβολα πρέπει νά μᾶς λέν γιὰ τὸν χρόνον καὶ γιὰ τὸ ἀποφασισμένον· πρέπει νᾶνε ἕνας ὅμιλος καὶ μιὰ δικαιολογία τοῦ κάθε φθαρτοῦ!

Δημιουργεῖν—εἶνε ἡ μεγάλη ἀπὸ τὸ πάθος λύτρωση καὶ ξελάφρωση τῆς Ζωῆς. Μὰ γιὰ νά γείνῃ ὁ δημιουργός, χρειάζονται Μεταμορφώσεις πολλὰ καὶ βίβαντα καὶ πόνοι.

Ναί, πρέπει πολλὰ νά βρίσκειται μὲς στὴν Ζωὴν σας νῆρα πικρὴ, ὡς εἶσις δημιουργοί. Λοιπὸν νά εἰσθε οἱ ὑπερασπισταὶ καὶ οἱ δικαιολογηταὶ τοῦ κάθε φθαρτοῦ.

Ὁ ἴδιος ὁ δημιουργός γιὰ νᾶνε τὸ παιδί, ποῦ προκειταὶ νά γεννηθῇ καινούργιο, πρέπει νά ὀλέθῃ πρώτῃ αὐτὸς νά εἶνε ἡ λεγοῦσα κι' ὁ πόνος τῆς λεχοῦσας.

Ἀληθινὰ ἀνάμεσα σ' ἐκατὸ φυχεῖ, καὶ σ' ἐκατὸ γεννόνον, καὶ κύνειες, ἐπὶ γαῖαν τὸν δρόμο μου, κάποιους ἀποχαίρεται καὶ ξέρω τῆς ὑστερῆς στιγμῆς τοῦ ἀποχαίρεται ποῦ τὴν καρδιά ραγίζει.

Μὰ ἐστὶ τὸ θέλει ἡ μοῖρά μου, ἡ δημιουργικὴ θέλησή μου. "Ἦ, νά σὰς τὸ πῶς καλλίτερα: Τέτοια ἴσα ἴσα Μοῖρα—γυρεύει ἡ Μέλησί μου. Μὰ πάντα τὸ θέλειν μου μοῦ ἔρχεται ἐλευθερωτὴς μου σάν ἀγγελος χαρᾶς.

Ἐλευθερωτὴς τὸ θέλειν: αὐτὸ ἡ ἀληθινὴ διδασκαλία γιὰ τὴν θέληση καὶ τὴν Ἐλευθερίαν. Κι' ἐν θέλῃσω νά καθυλιχθῇ τ' ἀγριότερό μου ἄτι, μὲ βοηθεῖ πάντα τὸ κοντάρι μου καλλίτερα γιὰ νά καθυλιχθῇ: ποῦ πάντα εἶνε στὸ πῶς μου πρόθυμος ὑπηρετής.

Τὸ κοντάρι, ποῦ ρίχνω κατὰ πᾶν τοὺς ἐχθρούς μου! Πῶς εὐχριστῶ γι' αὐτὸ τοῦ ἐχθροῦ μου, ποῦ μπορᾷ ἐπὶ τέλους νά τοὺς τὸ ρίχνω!

Πάρω πολὺ ἀνυπόμονο ἦταν τὸ συνέφῃ μου: Ἀνάμεσα στῆς ἀτραπῆς τὰ γέλοια θέλω ἀνατριχάσματα νά ρίξω ἀπὸ χαλᾶς μέσα στὸ βάθος.

Φοβερὰ θὰ βῶσθῃ τὸ τῆσθός μου τότε: φοβερὰ θὰ φισήξῃ τὴν τρικυμία μου κατὰ τὰ βουνά. Ἰσται ὅτ' ἐξελάρσῃ.

Ἀληθινὰ σὰν τρικυμία ἔργεται ἡ εὐτυχία μου καὶ ἡ ἐλευθερία μου. Μὰ οἱ ἐχθροί μου πρέπει νά πιστεύουν πῶς τὸ κακὸ λυσσομανᾷ πᾶν ἀπ' τὴ κεφαλὴ τους.

Ναί, θὰ τρομάξετε καὶ σεις, φίλοι, ἀπὸ τὴν ἄγρια μου σφοδρία· κι' ἴσως μπροστά της φύγετε καὶ σεις μαζὺ μὲ τοὺς ἐχθρούς μου.

"Ἀχ, κρέμα νά μὴν ξέρω μὲ τῆς φλογέρας τῶν βοσκῶν νά πᾶς γυρίσω πίσω! "Ἀχ, νά μάθαινε πῶς τρυφερὰ νά μούγγριζε ἡ Σοφία μου, τὸ θηλυκὸ λικνῶτάρι! Εἶνε πολλὰ ὅσα μάθαμε ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλον!

Πᾶν σ' ἐρημικὰ βουνὰ γκαστρώθηκε ἡ ἄγρια μου Σοφία, πᾶν σὲ σκληρολίθαρα γέννησε τὸ μικρὸ της, τὸ πῶς μικρὸ.

Καὶ τώρα τρέχει σάν τρελλὴ καὶ σάν δαιμονισμένη μὲς στὴν κατάξεση ἐρημο κι' ἀναζητᾷ τρυφερά γιὰ ναύρη χορτάρακι—ἡ γρηᾷ, ἡ ἄγρια μου Σοφία!

Πᾶν στὰ τρυφερά χορτάρια τῆς καρδιάς σας, φίλοι μου, ἐπᾶναι στὴν Ἀγάπη σας ποδοῦσε τοῦ πῶς ἀγαπημένου της κρεβάτι νά τοῦ στρώσῃ.

Τάδε λέγει Ζαχαρούστρας.

(ἀκολουθεῖ)

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΩΡΕΣ

Ἀπὸ τὸν Γενάρη κ' ἔδω δὲν πέρασε σχεδὸν μῆνας ποῦ νά μὴν ἐκδοθῇ κ' ἕνα καινούργιο βιβλίο μὲ στίχους, λίγη εἰσιφε νά πῶ, ποῦ νά μὴ ξεφυτρώσῃ κ' ἕνας καινούργιος ποιητής, ἐν δὲν λησμονοῦσα τὰ τελευταῖα ποιητικὰ βιβλία ποῦ ἐρχίζον ἀπὸ τὸ Ἑλληνολατινικὸν Silenti Dissoluto τοῦ κ. Σκίπη καὶ τελειώσων στοὺς αὐτισμούς τοῦ κ. Βενετᾶ, τοῦ ὑποσχόμενου νά πῇ στὴν Πατρίδα, ὅσα αἰὲν τῆς εἶπε ὁ Βαλαωρίτης.

Τὰ καινούργια βιβλία ἔβγαλαν καὶ καινούργιος κριτικούς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ περισσότερο θὰ εἴχοιεν, ὅτι καὶ τὰ βιβλία ποῦ τοὺς ἐχρησμεύσαν γιὰ τὸ κριτικὸν τοὺς ντεπιστοτήρια. Δὲν ὅμως ἀπ' αὐτοὺς θὰ κατορθώσων, νά καλαίσουν παληκαρία μὲ τὸν χρόνον: Ὁ κ. Καμπάνης, ποῦ μᾶς εἶπε τόσα φαῖδρά καὶ τόσα ἀθάνατα πράγματα, γράφοντας τὸν πρόλογον τοῦ Scipitii Dissoluto καὶ ὁ κ. Ζητουνιάτης, ὁ λιγὺς τῶν Ἀσπιδίων τραγουδιστῆς ποῦ μᾶς ἔφερε τώρα τελευταῖα ἀπὸ τὸ Παρίσι, δὲν ἀξιολογώτατα κριτικὰ ἐφῆδα, τὴν πολυτίμη φίλια τοῦ κ. Νᾶν Μωρεῖς καὶ μιὰν ἀγγελικὴν ἐπιστολήν γιὰ κάθε καινούργιο βιβλίο ποῦ ἐκδίδεται.

Ἀπὸ τὸ σφυρί σ' ἀμὸν ἐπιγράφει τὴν σειρά τῶν κριτικῶν τοῦ δεκαπενθήμερου ὁ ἀγαπημένος μας κριτικός, ἀλλ' ἡ ὀνομασία αὕτη εἶναι καὶ αὐστηρά καὶ ψεύτικη. Κάλιο νά τὴν ἐπέγραφε ὁ Ἀπὸ τῆς ροδωδίσχου στὸ μέλι, ἀφροῦ τόσο μελένιος καὶ τόσο ζαχαρῆς εἶναι ὁ κριτικὸς τοῦ.

Κάποιος ὀνόματε ἀποητικὴ ὑπερπαραγωγὴ τῆς φρενὴς ποιητικῆς ἐσοδείας. Κι' ὁ χαρακτηρισμὸς ἀδικος δὲν φαίνεται. Τῆς ἡ γρηᾷ, φαίνεται, νά πᾶν ὅλα τὰ προῖόντα μας καλὰ. Καὶ τὰ στίχη καὶ ἡ σφοδρία καὶ τὰ σύκα μπόλικα. Ἰατὶ λο.πὸν νά ὑπερτοῦ καὶ τὰ ποιήματα; Μήπως κι' αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν ἕνα εἶδος ἐχθροῦ προϊόντος, τὸ ὅποιον εἴμαστε καταδικασμένοι νά τὸ ἐξοδεύωμεν ὅλο ἔδω, ἀφροῦ ἀκόμη δὲν ἐρχομῶν νά τὸ στέλνομε καὶ στὶς ἀγορὰς τῆς Ἑυρώπης;

Στὴν ὑπερπαραγωγὴ δὲν λογαριάζονται κι' ὅσα καινούργια ποιήματα δὲν ἐξήγγισαν ἀκόμη σὲ βιβλίο: Διὰ τὰ τελευταῖα ποιήματα τοῦ κ. Πολέμη τὰ Ἀντιπαλαμικά, ἀφροῦ γράφονται μ' ἕνα τέτοιο τῶπος, ὅς νά δειχνοῦν ποῦ ἔχουν σκοπὸ νά κουρελίσουν τὴν ποίησιν τοῦ κ. Παλαμά—τὰ ποιήματα τοῦ κ. Ζωϊτοπούλου, ὁ ὅποιος μ' ἀπλοχέρει Κροῖστος προσφέρει σὲ Ἑλληνικὴν δημοτικὴν ταχικότητα δὲν ποιήματα τὴν ἡμέραν, ἕνα τὸ πρῶν κ' ἕνα τ' ἀπόγευμα κι' ὁ ὅποιος δειλινῇ πῶς ἔχει τὸ κοντάρι νά προτῆρῃ καὶ τῆς, μεταμεριετικῶς, καὶ τέταρτον μετμεσονυχτίου, ἐν ἐκδοῦν μὲ τὸν καιρὸ μετμεμεριετικῶς κι' ἡ μετμεσονυχτίου ἐρημνίει—τοῦ κ. Μιχαηλῆ τοῦ ὑπερποητικῶν—τοῦ κ. Παπασιώρου οἱ πεντακταχίλιοι μεσοκτατάται Ἀδουσι—καὶ τῶσιν ἄλλων ποιητῶν, ποῦ ξεφυτρώσων κάθε μέρα σάν κανεμπάρι.

Βιτυχιώμενος καιρὸς ποῦ ἡ Μοῦσα ξεγυμνᾷται σιφανομένη μὲ ραπανάφυλλα στὸν ἴλισσόν.

Τὸ κακὸ ποῦ ἔπαθα! Ἐπιστὰ νά γράψω γιὰ τὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ κ. Μαλακίτη καὶ λίγη εἰσιφε νά κλέψω τὸ ἄρθρο μου καὶ νά τὸ ὑπογράψω, χωρὶς νά γράβω οὐτε λέξι γι' αὐτό.

Καὶ δὲν ὅλανα ἀσχημα. Μόνον ἐστὶ θὰ ἐκέρχῃς τὸ ὄρατο βιβλίο, τὸ γρηᾷ τοῦ ἐμπνεῖται καὶ μουσικῇ, ποῦ τὸ δειδῶσα καὶ τὸ ξεναδιάθασα καὶ δὲν τὸ πᾶν μέγα στίχ, βιβλιοθήκη, ἀλλὰ τῆσθα σὲ πᾶν μὲρ μου γραφεῖς ἀπὸ γιὰ νά τὸ διαδίδω κάθε στιγμήν ποῦ νοιώθω τὴν ἀνάγκη νά διαβάζω κ' ἕνα δὲν στίχους τῆς προκοπῆς: γιὰ νά μὴν ξεγνάω, πῶς ὑπάρχει ποίησις ἀληθινὴ καὶ σάν τόπο μας.

Μόνον ἐστὶ θὰ ἐκέρχῃς τὸ ὄρατο βιβλίο. Νά μὴν τὴν καθελοῦ καθέλου, γράφοντας γιὰ τὴν φρενὴν ποιητικὴν παραγωγήν, ἀφροῦ καμμιὰ στίχ μ' αὐτὴν δὲν ἔχει. Οὐδὲ κ. Καμπάνης θὰ τὸ κρίνῃ, οὐτε ὁ κ. Ζητουνιάτης θὰ ἐνδοξιάσῃ μ' αὐτό. Ἀν σμᾶθῇ τὸ ἐναντίον, ὅς ἔχω κατὰ δικαίωμα νά τοὺς καταγγέλω καὶ τοὺς δὲν κριτικούς μὲς δὲ ψεύτες: Τὸν πρῶτον, γιὰ τὸ μιλᾶν γιὰ βιβλίο ποῦ καθέλου δὲν Πρωτεύει. Τὸν δεύτερον, γιὰ τὸ δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νά ἐνδοξιάσῃ μὲ στίχους τοῦ κ. Μαλακίτη, ἀφροῦ ἐνδοξιάσθηκε τόσο μὲ τὴν δραματικὴν τέχνη τοῦ κ.

